

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Mézeskalács szív és huszár

Nyolcesztendőskoromban a nyári szünet első délutánján az erdő úttalan útján lementem a törpeházi hegyről, és fölkapaszkodtam a szomszédos, szintén erdő borította hegyre, majdnem a gerincig. Itt állt egy bekerített gyümölcsösben, diófák lombja alatt utam célja: a Mézesház. Azért nevez-tük így, mert Mézes bácsi, a mézeska-lácssütő lakott benne. A házikó kémé-nye – láthattuk Törpeházáról is – már kora hajnalban füstölgött, Mézes bácsi sütötte a bábukat, huszárokat, szíve-ket, díszítette, cifrázta őket színes cukorral, s mire az utolsó füstboly-hocska is szétoszlott a diófák lombja fölött, Mézes bácsi már régen útra is kelt. Vitte a faluk, városok vásáraitra a tükrös szíveket, kardos huszárokat. Csak nagy néha láthattuk a törpeházi öregek között kerek, dús szakállát, erős, vaskos kis termetét, mert olyan későn tért haza, hogy már árnyfátyol-lal takarták az utakat a lombok, és fénypárával takarta a lombokat a Hold.

Kislányát meg, Tündét, csak egyetlen egyszer láttam. Amióta Mé-zes bácsi özvegy törpe volt, az öreg Boróka néni járt át hozzájuk takarítani, főzni, és ő küszködte fel egyszer Tör-peházára Tünde tolokocsiját, hogy lássa a falut, amelyikhez tartozik. Tünde ugyanis nem tudott jární, béna volt. De hallottuk, hogy többet tud bármelyikünknel, mindenből kitűnően vizsgálzik, és nagyon sokat olvas. Mégis úgy gondoltam, jólesnék neki, ha időnként meglátogatná valaki, hiszen egész délután egyedül van. A törpeházi kislányok ugyanis, ha nagy ritkán meglátogatták, másodszer már nem mentek el hozzá. Kérdéseimre, hogy miért nem, húzogatták a vállu-kat, félmondataikból azonban megér-tettem, mi riasztja vissza őket: Tünde, aki akkor tíz esztendőskor volt, túlságo-san szép és túlságosan okos hozzá-juk.

Én viszont tudtam, hogy az a szépség és az okosság nem gyógy-szere az elhagyatottságnak. Az ide-genkedést azonban, amikor megáll-tam tolokocsija előtt a Mézesház tor-nácán, egy pillanatil magam is érez-tem. Barátságos szervusszal készül-tem köszönni, de torkommal akadt a szó. Megdöbentett az ellentét szóke-

hajának ragyogása és a szigorúan rám szegezett szempár feketesége között. Tündén aranykoronaként csil-logott a haja, mintha rejtett fényoszó-ró sugározta volna. Kérdése pedig úgy hatott rám, mintha nem is az ajka, hanem az éjsötét szempár vallatott volna vele: „Ki vagy te?” „Moha va-gyok, látogatni jöttem hozzád.” Elmo-solyodott, bennem meg ebben a pillan-atban megszűnt az idegenkedés.

„Nem a nevedet kérdeztem, te csacsi, hanem azt, hogy mi vagy?” Szeme hirtelen még sötétebb lett, és felemelte mutatóujját. „Csitt!” Tekinte-tét továbbra is rám szegezve a tornác egyik aijtája felé hallgatózott. aztán így szóit: „Úgy van. Jól hallottam, egér futkos a cserép alatt. Hozz ide egy vödör vizet, aztán hozd ki onnan a lomoskamrából a cserepet. De vi-gyázz, bádognap van alatta, azzal együtt hozd! Meg ne szökjék a be-tyár!”

Kihoztam konyhájukból egy üres vödört, meg egy vastagabb hasáb fát. „A vödör mélyén kiengedem a cse-répből, és ezzel a fával egyetlen pillan-at alatt agyonütöm.” Tünde haragra lobbant: „És ha kiugrik a vödörből, és elszalad?” „Akkor majd agyonüti a csappantyú, mert hozok nektek legkö-zelebb csappantyús egérfogót.” Fel-egyenesedett ültében, és a tolösék karfájára csapott: „Miért nem fojtod vízbe, ahogyan én akarom?” Nyugodt hangon válaszoltam: „Azért, hogy megmentsem a rémülettől és a szen-vedéstől, amit fuldoklás közben érez-ne.” „Miért akard megmenteni tőle?”

„Mert nem macskának születtem, hanem embernek.”

Tünde ismét a lomoskamra felé hallgatózott. „Nem hallom futkosását, lehet, hogy tévedtem, vidd vissza a vödört!” „Eszemben sincs! Lehet, hogy csak elfáradt szegényke a körbe szá-guldozásban, és most összekucorod-va reszket. Ha megfogta a cserép, minél előbb meg kell szüntetni rette-gését, végezni kell vele!” – és lenyom-tam a kilincset. De az ajtó nem nyílt ki, zárva volt.

– Ha nincs a zárban a kulcs, lehet, hogy édesapám elvitte. Ül le, és be-széljessünk! Csappantyút pedig ne hozz, majd megkérem édesapámat, vegyen.

– Arra is kérd meg édesapádat, hogyha mégis volna egér a cserép alatt, már azt se fojtsa vízbe, üsse agyon. Tünde azonban rám kiáltott: „Ne utasítgass minket! Hozd ide a babámat, hátha meg tudod javítani!” Meg tudtam volna, de nyugtalanított a gondolat, hogy mégis kucorog rette-gő egérke a cserép alatt, és a beszélő-baba működésem következtében nem mondta többé akadozva, hogy: Mama. Megnémult. De Tünde örvendezve mosolygott: „Így sokkal jobb, mert ha semmit se szól, olyan kedvesnek képzelhetem a szavát, amilyennek akarom.”

Vizet töltöttem nyolc egyforma po-hárba, hogy harangjátékkal szórakoz-tassam, de amikor kivittem azokat tálcán a tornácra, megbotlottam a vödörben, és a harangjáték első és utolsó száma így hangzott: Csrrrr. Tünde azonban vidáman mosolygott: „Úgyis főlélegesen sok poharunk van, legalább ez a nyolc nem foglalja többé a helyet.”

Amikor alkonyaikor hazafelé ké-szülődtem, elővett a széke mellett álló ládából egy igen nagy, tükrös mézes-kalácsszívet, meg egy ugyanakkora huszárt: „Ezeket neked adom! Azért teszi ide édesapám, hogy ajándékoz-hassak.” Sokalltam az ajándékot: „Elég lesz csak a szív is, vagy a hu-szár!” De haragosan rám kiáltott: „Nem elég! Tudom én jól, kinek mi jár!”

Akkorák voltak, hogy amint a ka-romra állítva vittem őket, köztük kellett

kikukucsálnom a homályosodó hegyi ösvényre. Öcskösöm, Ugri Bugri tátott szájjal bámult, Gyopár bátyám meg tüstént ügyeskedni kezdett: „Hát tulajdonképpen én is gondoltam már rá, hogy meg kéne látogatnom Tündét. Fárasztana is téged, ha minden délután te szórakoztatnád. Holnap Ugri Bugri menjen, holnapután esetleg én, aztán megint te.”

Másnap este, minthogy Ugri Bugri csak egy nagy tükrös szívvel jött haza, Gyopár bátyám felfortyant: „Ez igazságtalanság! Moha a babát is elrontotta, a poharakat is eltörte, mégis kapott huszárt is. Ha nekem is csak szívet adna, megmondom Mézes bácsinak!”

Az öcskös azonban a szívvel sem törődött, neki a maga igazi szíve fájt, és elpanaszolta, mi történt délután. „Ki vagy te?” – ezzel fogadta Tünde, és amikor az öcskös is a nevét mondta, a lomoskamra felé hallgatózott. Aztán ráparancsolt, hozzon egy vödör vizet. Ugri Bugri könyörgött és zokogott: „Ne öljük meg az egérkét, elviszem akár milyen messzire, a legmagasabb hegy csúcsára, és ott engedem szabadon.” Tünde nevetett: „Visszajön az onnan is! Legfeljebb másik házba megy, és ott okoz bajt. El kell pusztítani!” Ugri Bugri a kamraajtóhoz rohant: „Nem szabad elpusztítani!” Az ajtó azonban zárva volt, és Tünde nem találta a kulcsot. Meg akarta nyugtatni az öcskőst azzal, hogy elmondta, Mézes bácsi ma este már meghozta a csappantyús egérfogót. A Mézesházban nem szenvednek többé az egérkék. Vidáman eszegetik a csalétek szalonját, és úgy szűnnek meg létezni, hogy észre sem veszik. Ugri Bugri azonban felzokogott: „De ne szűnjének meg létezni sehogyan se!”

Másnap Gyopár ment el, és dülvafülvá jött haza. Csak huszárt kapott. „Ki vagy te?” – kérdezte tőle is Tünde. Hallgatózott a lomoskamra felé, és Gyopár már hozta is készségesen a vödör vizet. Minthogy azonban a kulcsot Mézes bácsi megint elvitte, más-ként igyekezett hasznosítani magát. Megjavította a babát. Ismét akadozás nélkül mondta, hogy: Mama. Aztán elkészítette ő is nyolc pohárral a hangjátékot, és egy óra hosszat muzsikált és énekelt Tündének. A legtöbbször ezt a dalt: „Fel, fel vitézek a csatáral!”

Megtudtam az elbeszéléséből, hogy nincs még csappantyús egérfogó a Mézesházban, másnap délelőtt tehát vásároltam egyet a völgybeli falucskában, és délután ismét én állítottam be szórakoztatni Tündét.

– Szervusz, Tünde!

– Ki vagy te?

Elmosolyodtam: „Hiszen már ismeresz!” – de az éjsötét szempár nem mosolygott. „Nem tudhatom, nem változtál-e meg!” Előhúztam zsebemből a csappantyús egérfogót: „Hallottam Gyopártól, hogy még nem vásárolt ilyet édesapád. Hoztam hát egyet.” Most már elmosolyodott: „Ez jó felelet volt. Látom, hogy az vagy, akinek megismertelek.”

Tüstént be akartam tenni a lomoskamrába az egérfogót, de Tünde így szólt: „Nincs itthon a kulcs.” Gondoltam, énekel szórakoztatom én is, mint Gyopár, és ölembe ültem a babát: „Most a baba meg én éneke-

lünk neked.” A dal minden egyes hangsúlyakor lendítve egyet a babán, hogy ő is szólógasson: Mama, ezt fújtam: Gondolj merészet és nagyot, és tedd rá éltedet, nyakk! – de ezt már a baba gépezete mondta, és ismét néma lett. Tünde azonban mosolygott: „Így sokkal jobb, úgysem tetszett nekem, hogy csak meghajolva tudott beszélni.”

Megláttam az előző napról Gyopár poharait. Bennük volt már a víz is, és kihoztam azokat a tálcán. Csrrrr! — a ládáról ugyanis, amely Tünde széke mellett állt, megfeledkeztem. Beleakadt a bocskorom, és nyolc pohárral megint kevesebb lett a Mézesházban. De Tünde ismét mosolygott: „Így sokkal jobb, mert én dalolok helyettük veled.” Most már együtt fújuk: „Gondolj merészet és nagyot, és tedd rá éltedet!” – csak akkor jutott eszembe a hazamenetel, amikor már fénye is volt a Holdnak. Tünde megint ajándékozott nekem egy nagy tükrös szívet, és egy nagy huszárt. De mihelyt átadta, megzörrent egy bokor, kilépett belőle Gyopár, kézen fogva húzta maga után Ugri Bugrit, és így szólt: „Ugri Bugri sem a babádat nem rontot-

ta el, sem poharakat nem tört. Neki miért nem adtál huszárt is? Nekem miért nem adtál szívet is?”

Ekkor már ezüstözte is a holdfény Tünde aranyhaj koronáját, de rendelkezett is, mint valami királykisasszony. Kulcsot nyújtott felém, és a lomoskamra ajtajára mutatott: „Nyisd ki azt az ajtót!” Kitértam, és elámultam. Nem lomoskamra volt, hanem mézeskalácsos kamra. Legalább száz nagy szív tükrében csillant a bevilágító holdfény, és legalább száz huszár nézegethette cukorpaszományos színes dolmányát a tükrökben. „Adj Ugri Bugrinak szívet, Gyopárnak huszárt! Kapiják meg most is, ami nekik való.” Magához húzta Ugri Bugrit, megsimogatta a fejét: „Hát miért adnék neked huszárt, te csupa szív? Mi közöd neked a kardhoz?” Hidegen rátekintett Gyopárra: „És mi közöd neked a szívhez, te csupa kard?”

Ugri Bugri tekintete a mézeskamra padlóját kutatta. „Hol van az egérkés cserép?” Tünde nevetett: „Sehol! Mézes mester házában nem szabad egérnek tanyáznia. Ha nagy néha betéved egy-egy mezei, úgy szűnik meg létezni néhány pillanat múlva, hogy észre sem veszi. Mert az én édesapám – a polcok alá mutatott, és olyan lett a hangja, mint a kardpenge acélja, kemény és éles –, mert az én édesapám jó!”

Megint ámulunk kellett. A polcok alatt legalább öt csappantyús egérfogó feküdt. Gyopár sértődötten felfortyant: „Akkor miért mondtad a cserepet? Vízet is cipeltetted ide velem. Miért?” Úgy villant Gyopárra Tünde szeme, mint fekete tűzben izzó két fekete gyöngy: „Hogy megtudjam, ki vagy!”

Miután halkán betettük magunk mögött a Mézesház kertjének kicsiny kapuját, eszembe jutott valami, és Gyopár karjára tettem huszára mellé a magam mézeskalács szívet: „Neked adom! Tanulj tőle szánakozást!” Ugri Bugri karjára tettem a huszáromat: „Neked adom! Tanulj tőle kardosság!” – és nevettem: „Legalább nem kell cipelnem őket!” De tüstént torkomon is akadt a nevetés, mert úgy láttam, mintha egy törpe bácsi lépkedne a hegygerincen. Kerek és dús szakállú, és vaskos termetű: a hazatérő Mézes bácsi. Illett volna megvárunk, de sem Gyopárnak, sem Ugri Bugrinak nem akaródzott. Szégyellték a nagy mézeskalács rakományt. Azzal nyugtattuk hát magunkat, nem is biztos, hogy jön ott valaki. Hiszen inkább csak sejtettük, mint láttunk, mert árnyfátyollal betakarták a bokrok, és fénypárával betakarta a Hold.